

LitLab Leesclub

Leesclub 40: Familie & identiteit

De stiefmoedervan Renate Dorrestein

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *De stiefmoedervan* Renate Dorrestein. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door Margriet Dielemans in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

“Onhandige Claire. Tot haar elfde was ze een stoethaspel genoemd, een onbeholpen kruk, een lompe hannes. Pas toen had de schoolarts ontdekt dat het gezichtsvermogen in haar linkeroog sterk verminderd was, waardoor ze niet goed diepte zag. (...) Het afplakken van het goede rechteroog had niet meer gebaat, haar zicht was onherstelbaar beschadigd.

Waarom moet ze hieraan denken? Onherstelbaar beschadigd. Voor altijd kapot.”

Claire Paagman, kunstenares, getrouwd met Axel en stiefmoeder van Josefien, gaat alleen op zakenreis naar Engeland. Haar quilts (kunstwerken van textiel) zullen daar worden tentoongesteld en ze ontvangt een prijs van de Royal Quilting Academy. Axel was ook uitgenodigd, maar door een ruzie vlak voor Claires vertrek besluit hij thuis te blijven. Beide echtgenoten overdenken hun huwelijk tijdens Claires afwezigheid. Josefien, onbedoeld oorzaak van de ruzie, biecht uiteindelijk haar geheim op, maar is ze dan nog op tijd om het huwelijk te redden? En wil ze dat wel?

Renate Dorrestein laat in dit verhaal zien hoe misverstanden en verkeerde verwachtingen een gezin uit elkaar kunnen drijven. Daarnaast stelt ze culturele beelden over klassieke familierollen ter discussie, zoals die van ‘de boze stiefmoeder’. In deze leesclub bespreek je de betekenis van die familierelaties en discussieer je over de manier waarop een roman als *De stiefmoeder* je kan helpen om zulke relaties te begrijpen.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *De stiefmoeder*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *De stiefmoeder* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Welk cadeau koopt Claire voor Josefien in Engeland?

LitLab

Quizvraag 2

Welke aandoening loopt Claire op in Engeland?

LitLab

Quizvraag 3

Welke huisdieren houdt Axel?

LitLab

Quizvraag 4

Welk ritueel vierde het gezin elk jaar?

1. Foto-bij-de-boom-dag
2. Rode-neuzen-dag
3. Picknick-in-de-kamer-dag
4. Taart-onder-de-tafel-dag

LitLab

Quizvraag 5

Josefien heeft moeite om een bepaalde natuurkundige grootheid te begrijpen. Met welke term wordt die grootheid aangeduid?

LitLab

Antwoorden

1. Een cape
2. Een ontsteking aan de oogzenuw
3. Salamanders
4. Antwoord 1. Foto-bij-de-boom-dag
5. Het Machgetal

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Het verhaal wordt achtereenvolgens door Claire, Axel en Josefien verteld. Wat vind je van die keuze, welk effect heeft het op jou?

Feest der herkenning? 2/8

Welk personage spreekt je het meeste aan en waarom?

Feest der herkenning? 3/8

Deze roman is zowel onder de titel 'De stiefdochter' als de titel 'De stiefmoeder' verschenen, maar dat had misschien net zo goed 'De vader' kunnen zijn. Welke titel vind jij het beste van toepassing, en waarom?

Feest der herkenning? 4/8

Josefien vertelt wél aan Claire, maar niet aan Axel dat ze zwanger is. Wat vind je van die keuze? Wat zou jij doen?

Feest der herkenning? 5/8

Claire belooft Josefiens abortus geheim te houden voor Axel. Wat vind je daarvan? Wat zou jij doen?

Feest der herkenning? 6/8

Claire verzint allerlei rituelen voor het gezin, zoals de foto-bij-de-boomdag, de eerste blotebenen dag en de laatste zonderwantendag. Ken jij ook zulke rituelen en wat betekenen ze voor jou?

Feest der herkenning? 7/8

"Alles wat je gelooft, wordt vroeg of laat waar". Ben jij het eens met deze stelling?

Feest der herkenning? 8/8

Schetst deze roman volgens jou een optimistisch of een pessimistisch beeld van een samengesteld gezin? Leg uit waarop je jouw interpretatie baseert en of die interpretatie tijdens de leesclub veranderd is.

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Claire en Axel hebben verschillende ideeën over het stiefouderschap. Hoe denken ze erover en wat vind jij?

Stof tot nadenken? 2/8

Claire noemt zichzelf aan het einde de 'boze stiefmoeder', een personage dat terugkeert in allerlei verhalen (denk bijvoorbeeld aan Sneeuwwitje). Op welke manier voldoet Claire wel en niet aan dat stereotype?

Stof tot nadenken? 3/8

Axel noemt zichzelf een jager, ridder en heilige dankzij Claire (p.88). Zie je dat terug in het boek? Of juist helemaal het tegenovergestelde?

Stof tot nadenken? 4/8

Welke ontwikkeling maakt Josefen door in het boek?

Stof tot nadenken? 5/8

Er is nog een klassiek verhaal dat op verschillende momenten terugkeert: het Salomonsoordeel uit de Bijbel. Je zou kunnen zeggen dat zowel Claire als Henriëtte als Josefen te maken krijgen met zo'n Salomonsoordeel. Kun je dat uitleggen? Lees eventueel eerst op Wikipedia wat dit oordeel precies inhield.

Stof tot nadenken? 6/8

Doordat Claire een ontsteking oploopt, is ze niet meer in staat om kleuren van elkaar te kunnen onderscheiden. Op welke manier wordt ook Claires perspectief op haar gezin vanaf dat moment 'zwart-wit'?

Stof tot nadenken? 7/8

In het citaat uit de inleiding denkt Claire terug aan haar luie oog, dat ze als kind had. Ze legt de link tussen haar oog en haar huwelijk: 'onherstelbaar beschadigd'. Is er volgens jou sprake van onherstelbare schade in beide gevallen, en waarom wel of niet?

Stof tot nadenken? 8/8

Lees het motto voorin het boek nogmaals. De laatste regel stelt de ogen van 'the truthfull' (de waarheidsgetrouwen) gelijk aan oesters. Wat zijn de belangrijkste kenmerken van een oester, en in hoeverre zijn Claires (gehandicapte) ogen ook als oesters?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8